MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE A POPRAWNOŚĆ POLITYCZNA – ROLA TIKTOKA W KSZTAŁTOWANIU POSTAW MŁODZIEŻY

ALEKSANDRA BUZE, DOMINIKA CHĘCIŃSKA, JAŚMINA FAJTO, WIKTORIA IWANIK, LAURA KĄDZIELA, LUCYNA GOSK, GABRIELA KOWALSKA

PLAN KONSPEKTU

- Podstawowe koncepcje i pojęcia
- Wyniki badań dotyczące problematyki badań podejmowanych w pracy
- Założenia metodologiczne badań
- Przedmiot i cel badań
- Pytania badawcze
- Zmienne i wskaźniki
- Metoda, technika badań, narzędzie badań
- Strategia doboru próby
- Realizacja badań
- Strategie analizy danych – plany
- Analiza wyników badań
- Bibliografia

PODSTAWOWE POJĘCIA SOCJOLOGICZNE STOSOWANE W PRACY

Poprawność polityczna - „Przez poprawność polityczną rozumie się zwykle sprofilowanie języka pod kątem obraźliwości wobec mniejszości – etnicznych, społecznych, klasowych, rasowych, seksualnych itp.”[1]

Tik Tok –,,Aplikacja oferuje różnorodne funkcjonalności, takie jak oglądanie oraz nagrywanie krótkich filmików […] do wybranej muzyki, przekazywanie transmisji na żywo, interakcję z innymi użytkownikami za pośrednictwem wiadomości prywatnych, komentarzy i polubień, czyli tzw. Like’ów.”[2]

1.Kalin, A. (2012–2013). Poprawność polityczna Murzynka Bambo i małpki Fiki-Miki: Wariacje języka teorii w badaniach postkolonialnych – studium przypadków. Literaturoznawstwo: historia, teoria, metodologia, krytyka, 6–7, 73–94. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/51385208/Kalin_-_Poprawnosc_polityczna_-_Literaturoznawstwo_nr_6-7_2012-2013-libre.pdf [Dostęp online 13.10.2025]

2.Tereszkiewicz, A. (2022). TikTok – przegląd badań naukowych. Media i Społeczeństwo: Medioznawstwo, Komunikologia, Semiologia, Socjologia Mediów, Media a Pedagogika, 16, 211–230. https://doi.org/10.53052/MiS.2022.16.13 [Dostęp online 13.10.2025]

PODSTAWOWE POJĘCIA SOCJOLOGICZNE STOSOWANE W PRACY

Socjalizacja w mediach - "Przestrzeń życia współczesnych dzieci i młodzieży coraz częściej wyznaczają media społecznościowe, determinujące proces ich edukacji i wychowania, a szerzej – socjalizacji. Zaliczamy do nich: telewizję, ilm, reklamę czy internet. Są one wszechobecne w ich życiu i odgrywają w nim znaczącą rolę. […]. Najogólniej można powiedzieć, że socjalizacja jest wpływem społecznym na jednostkę, aby nabywała ona kompetencje do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. A zatem jest ona procesem wywierania wpływu na jednostkę przez innych członków społeczeństwa. Wpływy te obejmują […] mass media i hipermedia."[1]

Media społecznościowe - „podejmując się zatem definicji social media, można powiedzieć, że są to wszelkie działania, praktyki oraz zachowania pośród społeczności ludzi, którzy łączą się on-line, aby dzielić się informacjami, wiedzą oraz opiniami. Dialog on-line umożliwiają im liczne aplikacje oraz miejsca wymiany i przekazywania informacji w formie słów, zdjęć, wideo oraz dźwięku„[2]

1.P. Forma, Socjalizacja poprzez media społecznościowe. Szansa i zagrożenie. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, 2016, s. 151 https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=518448 [Dostęp online 13.10.2025]
2. K. Fabjanik-Czerniak, (2012). Internetowe media społecznościowe jako narzędzie public relations. W: K. Kubiak (red.), Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych niepewności s. 183. Warszawa: Wyższa Szkoła Promocji. https://www.wsp.pl/file/1066_398430210.pdf [Dostęp online: 13.10.2025].

WYNIKI BADAŃ DOTYCZĄCE PROBLEMATYKI BADAŃ PODEJMOWANYCH W PRACY

Badania pokazują, że TikTok stał się jednym z kluczowych środowisk socjalizacji współczesnej młodzieży, stopniowo zastępując tradycyjne autorytety, takie jak rodzina czy szkoła, które – jak podkreśla Paulina Forma – mają dziś mniejszy wpływ na wychowanie niż media społecznościowe.[1] W przestrzeni TikToka młodzi przejmują wzorce językowe i społeczne głównie od influencerów, którzy pełnią rolę nowych autorytetów, modelujących style wypowiedzi, zachowania oraz system wartości. Jak wykazują Anna Sobczak i inni badacze, to właśnie twórcy internetowi wyznaczają normy tego, co uznaje się za akceptowalne, a młodzież często bezrefleksyjnie dostosowuje się do tych standardów, przenosząc je do codziennego życia.[2]

Jednocześnie TikTok stanowi ważną przestrzeń ekspresji politycznej młodzieży. Jak zauważają Ioana Literat i Neta Kligler-Vilenchik, młodzi użytkownicy wykorzystują platformę do komentowania wydarzeń społecznych i tworzenia własnych narracji. Mimo to algorytmy wzmacniają jedne treści, a inne osłabiają, co prowadzi do zawężenia debaty i utrwalania określonych postaw. Z kolei badania Sharieffa wykazują, że intensywność korzystania z mediów społecznościowych koreluje z zaangażowaniem w ruchy społeczne – jednak zaangażowanie to często ma powierzchowny charakter i opiera się na krótkich, emocjonalnych przekazach.[3]

Dodatkowo, jak opisuje Katarzyna Brejza, format TikToka – krótkie filmy, szybkie cięcia i natychmiastowa gratyfikacja – wzmacnia tendencję do skracania uwagi i spłycania argumentacji. Młodzi użytkownicy częściej konsumują „szybką" wiedzę, która wpływa na sposób rozumienia rzeczywistości społecznej. W rezultacie TikTok pełni podwójną rolę: z jednej strony poszerza świadomość społeczną i daje przestrzeń do zabierania głosu, z drugiej – poprzez presję norm, konformizm i działanie algorytmów – może ograniczać swobodę wypowiedzi i prowadzić do uproszczenia dyskusji publicznej.[4]

1. P. Forma, Socjalizacja poprzez media społecznościowe. Szansa i zagrożenie. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, 2016, s. 151 https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=518448 [Dostęp online 13.10.2025]
2. A. Sobczak, (2024). Twórcy internetowi jako autorytet młodych pokoleń. Wychowanie w Rodzinie, 31(2). https://wwr.edusfera.press/pdf-195405-117433?filename=Internet%20content%20creators.pdf [Dostęp online 13.10.2025]
3. Literat, I., & Kligler-Vilenchik, N. (2023). TikTok as a key platform for youth political expression: Reflecting on the opportunities and stakes involved. Social Media + Society, 9(1).
4. Brejza, K. (2022). TikTok jako współczesne źródło wiedzy. Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy, 2(62), 51–63.

PRZEDMIOT I CEL BADAŃ

Przedmiotem badania są opinie młodych użytkowników platformy TikTok na temat jej znaczenia dla kształtowanie norm językowych, społecznych i politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia poprawności politycznej. Badanie koncentruje się na tym, w jaki sposób młodzież interpretuje treści publikowane w serwisie, jakie wzorce językowe i komunikacyjne z nich przejmuje oraz czy kontakt z platformą wpływa na ich wrażliwość wobec społecznych norm językowych.

Celem badania jest eksploracja i opis tego, jak użytkownicy TikToka oceniają wpływ platformy na swoje postawy wobec poprawności politycznej oraz identyfikacja mechanizmów, które sprzyjają wzmacnianiu lub osłabianiu tej wrażliwości.

PYTANIA BADAWCZE

Jakie typy treści publikowane na TikToku wpływają na kształtowanie postaw młodzieży wobec poprawności politycznej?

W jaki sposób korzystanie z TikToka oddziałuje na poziom świadomości poprawności politycznej młodych użytkowników, w tym na ich skłonność do autocenzury oraz oceniania wypowiedzi innych?

Jakie elementy socjalizacji medialnej obecne na platformie TikTok wzmacniają internalizację poprawności politycznej wśród młodzieży?

METODA, TECHNIKA I NARZĘDZIE BADAŃ

W badaniach zastosowano metodę sondażu -"Badania sondażowe to nic innego, jak tylko zadawanie pytań losowej (lub innej) próbie osób i analizowanie otrzymanych odpowiedzi."[1] Metoda ta stosowana jest w badaniach realizowanych strategią ilościową.

Badania będą realizowane techniką ankiety internetowej (CAWI) - "wspomaganego komputerowo wywiadu z użyciem strony WWW„.[2]

Narzędziem badawczym będzie kwestionariusz - narzędzie zbierania danych poprzez (1) zadawanie ludziom pytań lub (2) przedstawienie im stwierdzeń reprezentuujących różne stanowiska wraz z prośbą o określenie czy się z nimi zgadzają, czy nie. Pytania mogą być otwarte (respondenci sami formułują odpowiedzi) lub zamknięte (wybierają oni odpowiedź z listy).[3]

Sułek, A. (2001). Sondaż polski (s. 7). Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa. Paprzycka, E., & Post, B. (red.). (2023). Nowe zjawiska społeczne i sposoby ich badania. Przykłady z praktyki badawczej. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.Babbie, E. (2020). Badania społeczne w praktyce (s. 304). Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

OPERACJONALIZACJA

Zmienna mierzona → poprawność polityczna

Wskaźniki → (1) kontrolowanie własnej poprawności(autocenzura), (2)wypowiadanie się zgodnie z normami poprawności politycznej,

(3) krytykowanie wypowiedzi innych, wrażliwość na treści nie poprawne politycznie

STRATEGIA DOBORU PRÓBY

Dobór próby miał charakter celowy i opierał się na dostępności. Jest on rozwiązaniem adekwatnym w sytuacjach, gdy celem jest dotarcie do użytkowników spełniających określone kryteria, w tym przypadku: aktywnego korzystania z TikToka. Badanie skierowano przede wszystkim do osób młodych, które – zgodnie z dotychczasowymi analizami – stanowią dominującą grupę odbiorców tej platformy.

1 Nachmias, D., & Frankfort-Nachmias, C. (1996). Metody badawcze w naukach społecznych (s. 199). Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań.

REALIZACJA BADAŃ

Badania zrealizowane zostały w sposób rozsyłania kwestionariusza internetowo poprzez komunikatory takie jak Messenger i Instagram oraz grupy na platformie Facebook.

STRATEGIA ANALIZY DANYCH

W analizie danych zastosowano analizę jednozmiennową "Analiza jednozmiennowa to opisywanie przypadku w kategoriach pojedynczej zmiennej, ze szczególnym uwzględnieniem rozkładu jej wartości. W praktyce sprowadza się ona do opisu rozkładu częstości odpowiedzi, czyli wskazania, ile razy dana odpowiedź pojawia się w próbie"[1]

1.Paprzycka, E., & Post, B. (red.). (2023). *Nowe zjawiska społeczne i sposoby ich badania. Przykłady z praktyki badawczej*. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.

ANALIZA WYNIKÓW

1. TikTok jest intensywnie wykorzystywany przez badanych młodych dorosłych.

2. Zdecydowana większość respondentów korzysta z aplikacji kilka razy dziennie.

3. Najczęściej deklarowany czas korzystania to do 1–2 godzin dziennie.

4. TikTok stanowi stały element codziennej aktywności medialnej badanych.

5. Dominują treści humorystyczne i rozrywkowe, rzadziej edukacyjne i społeczne.

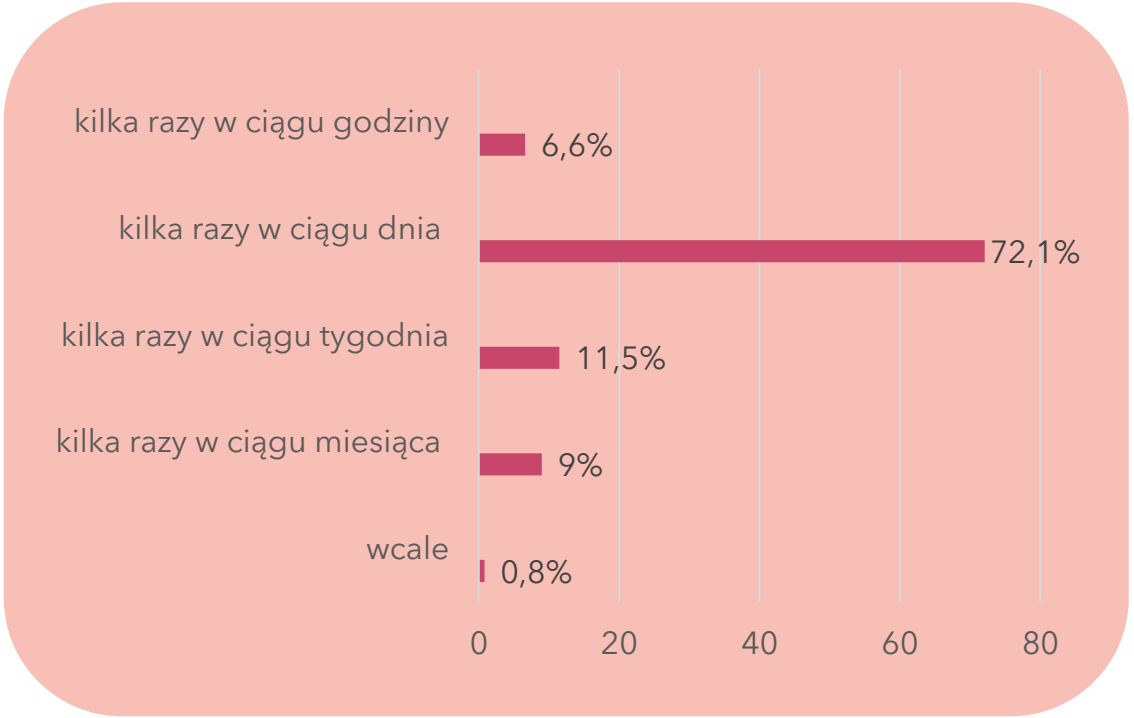

Rozkład częstości odpowiedzi na pytanie: Jak często korzystasz z aplikacji TikTok? (N = 122)

ANALIZA WYNIKÓW

1. Respondenci nie prezentują jednoznacznej oceny wpływu TikToka na własny język.

2. Największa grupa badanych deklaruje brak zauważalnego wpływu aplikacji.

3. Część respondentów wskazuje na większą ostrożność w doborze słów.

4. Widoczna jest ambiwalencja wobec zasad poprawności politycznej.

5. Reakcje na niepoprawne wypowiedzi innych osób są zróżnicowane.

6. TikTok wpływa bardziej na percepcję języka niż na realną zmianę zachowań.

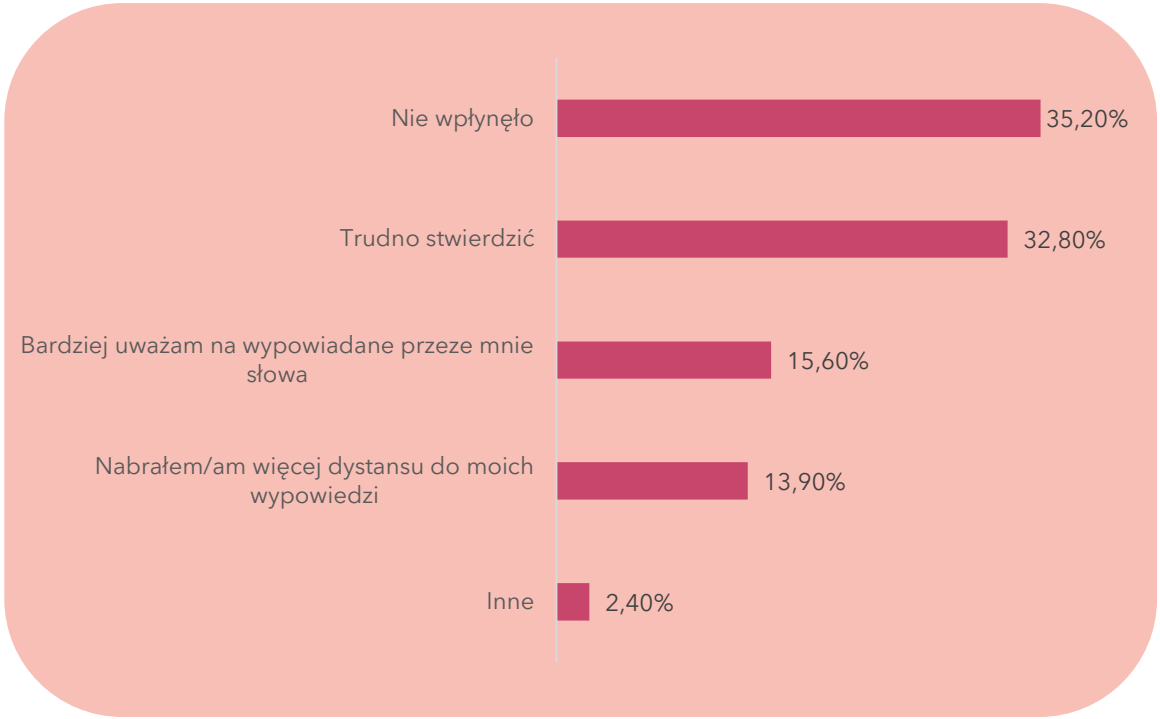

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak korzystanie z TikToka wpłynęło na to, w jaki sposób się wypowiadasz? (N = 122)

WYNIKI ANALIZ

1. Wpływ TikToka na postawy wobec poprawności politycznej jest niejednoznaczny i zróżnicowany.

2. TikTok pełni rolę istotnego środowiska socjalizacji medialnej.

3. Algorytm wzmacnia treści humorystyczne i kontrowersyjne, co sprzyja normalizacji hejtu.

4. Treści edukacyjne mają ograniczony zasięg
Badani częściej deklarują refleksję nad językiem niż aktywne reagowanie.

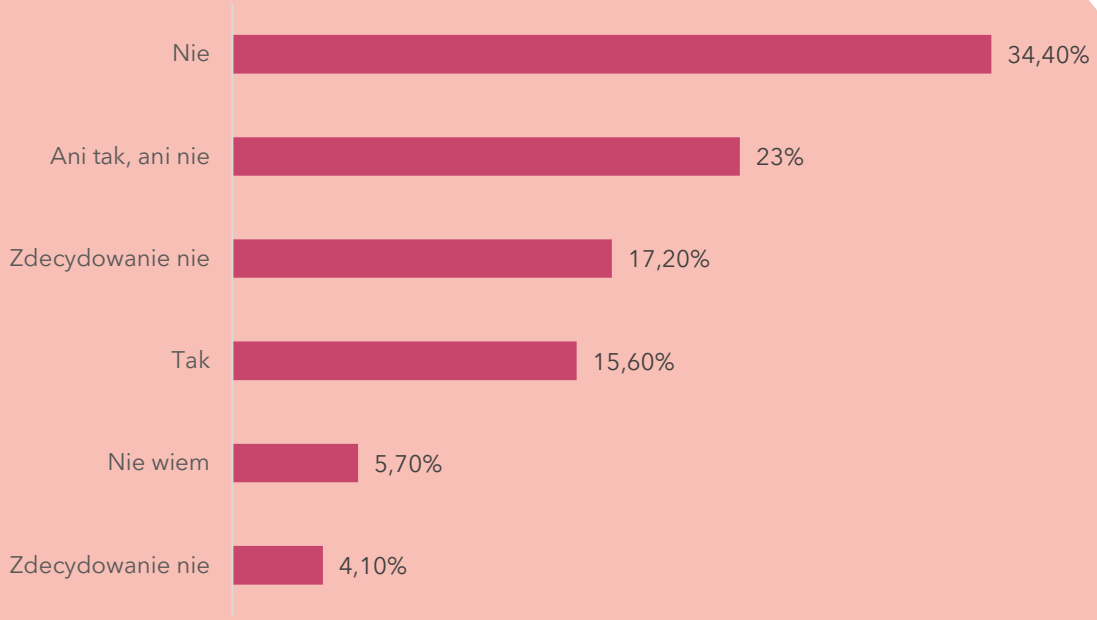

Czy uważasz, że korzystanie z aplikacji TikTok wpłynęło na to, że zwracasz uwagę innym na sposób, w jaki się wypowiadają? (N = 122)

WNIOSKI

Przeprowadzona analiza wyników badań ujawnia złożony i niejednokierunkowy wpływ platformy TikTok na postawy młodych użytkowników w kontekście poprawności politycznie i wrażliwości językowej.

TikTok pełni funkcję środowiska, które z jednej strony umożliwia kontakt z wartościowymi treściami prospołecznymi i uwrażliwiającymi (w mniejszej skali). Z drugiej strony, w narracjach badanych przeważają doświadczenia wskazujące na desensytyzację i normalizacje hejtu, co prowadzi do wzmacniania postaw negatywnych wobec poprawności politycznej. Normalizacja przemocy słownej często zachodzi pod przykrywką dowcipu i satyry, gdzie agresja słowna przybiera formę żartu, czyniąc ją społecznie akceptowalną.
Wyniki wskazują, że większość badanych deklaruje, że zwraca uwagę na potencjalny odbiór swoich słów przez otoczenia, co sugeruje obecność autorefleksji ostrożności językowej. Jednakże w pytaniach dotyczących oddziaływania TikToka na sam sposób formułowania wypowiedzi, największa grupa badanych uznała, że aplikacja nie wywarła na ich komunikację żadnego wpływu. Jednocześnie mniejszość respondentów stwierdziła, że aplikacja zwiększyła ich wrażliwość na komunikację innych osób. Wskazuje to, że młodzi użytkownicy raczej internalizują pewne normy poprawności politycznej niż wcielają się w ich egzekutorów, a autocenzura, choć obecna, występuje w umiarkowanym natężeniu.

WNIOSKI

Elementy socjalizacji medialnej obecne na TikToku – takie jak ekspozycja na różnorodne wyrażenia oraz narzędzia zgłaszania treści – sprzyjają internalizacji poprawności politycznej wśród młodzieży. Co istotne, znaczna część respondentów deklaruje, że zwraca uwagę na nieodpowiedni język również w kontaktach bezpośrednich (niemal połowa badanych najczęściej zwraca uwagę na obraźliwe wyrażenia w sytuacjach offline), co wskazuje na przenoszenie norm z platformy do życia codziennego.

Wyniki pokazują, że na postawy młodzieży wobec poprawności politycznej najsilniej oddziaływują treści humorystyczno-ironiczne oraz kontrowersyjne, które są intensywnie promowane przez algorytm. To te treści najczęściej prowadzą do desensytyzacji na przemoc słowną i osłabienie wrażliwości językowej, podczas gdy materiały edukacyjne czy prospołeczne odgrywają mniejszą rolę ze względu na niższe zasięgi.
Analiza wskazuje także, że korzystanie z TikToka wpływa głÓwnie na percepcję wypowiedzi, a nie na faktyczną zmianę sposobu własnego komunikowania się.

Badania pozwalają na stwierdzenie, że elementy socjalizacji medialnej obecne na TikToku sprzyjają przyswajaniu określonych norm językowych. Część badanych przenosi te normy na kontakty bezpośrednie zwracając uwagę na używanie obraźliwych określeń u innych.

BIBLIOGRAFIA

Brejza, K. (2022). TikTok jako współczesne źródło wiedzy. Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy, 2(62), 51–63. https://scholar.google.com/scholar?hl=pl&as_sdt=0%2C5&q=%E2%80%9CTikTok+jako+wsp%C3%B3%C5%82czesne+%C5%BAr%C3%B3d%C5%82o+wiedzy%E2%80%9D%2C+Katarzyna+Brejza%2C+s.+53-54++&btnG= [Dostęp online: 14.10.2025].

Dzienisiewicz, D., Nowak, P., & Wierzchoń, P. (2025). Autocenzura jako źródło poprawności politycznej (na podstawie frekwencji użycia leksemów języka polskiego). Bibliotekarz Podlaski. Ogólnopolskie naukowe pismo bibliotekoznawcze i bibliologiczne. https://bibliotekarzpodlaski.pl/index.php/bp/article/view/1044 [Dostęp online: 14.10.2025].

Fabjanik-Czerniak, K. (2012). Internetowe media społecznościowe jako narzędzie public relations. W: K. Kubiak (red.), Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych niepewności (s. 173–194). Warszawa: Wyższa Szkoła Promocji. https://www.wsp.pl/file/1066_398430210.pdf [Dostęp online: 13.10.2025].

Forma, P. (2016). Socjalizacja poprzez media społecznościowe. Szansa i zagrożenie. Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=518448 [Dostęp online: 13.10.2025].

Frankfort-Nachmias, C., & Nachmias, D. (2001). Metody badawcze w naukach społecznych. Warszawa: Zysk i S-ka.

Jasiński, W. (2021). Czym jest TikTok i jak działa? Remedium, 7–8, 44.

Kalin, A. (2012–2013). Poprawność polityczna Murzynka Bambo i małpki Fiki-Miki: Wariacje języka teorii w badaniach postkolonialnych – studium przypadków. Literaturoznawstwo: historia, teoria, metodologia, krytyka, 6–7, 73–94. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/51385208/Kalin_-_Poprawnosc_polityczna__Literaturoznawstwo_nr_6-7_2012-2013-libre.pdf [Dostęp online: 13.10.2025].

Open Mobi. (2019). Użytkownik TikToka w Polsce. https://www.openmobi.pl/raporttiktok/raportFolder/raporttiktok.pdf [Dostęp online: 14.10.2025]

Paprzycka, E., & Post, B. (red.). (2023). Nowe zjawiska społeczne i sposoby ich badania. Przykłady z praktyki badawczej. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.

Sensor Tower. (2022). Q1 2022: Store Intelligence Data Digest. .https://sensortower.com/resources/q1-2022-store-intelligence-data-digest–report [Dostęp online: 29.03.2022].

Smyła, J. (2024). Wartości polskiej młodzieży: przegląd badań. W: P. Magier (red.), Młodzież wobec wartości (s. 123–151). Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. https://open.icm.edu.pl/server/api/core/bitstreams/e453dd06-5299-4f39-ab54-651937d58b2f/content [Dostęp online: 14.10.2025].

Sobczak, A. (2024). Twórcy internetowi jako autorytet młodych pokoleń. Wychowanie w Rodzinie, 31(2). https://wwr.edusfera.press/pdf-195405-117433?filename=Internet%20content%20creators.pdf [Dostęp online: 13.10.2025].

Sułek, A. (2001). Sondaż polski. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.

Szymański, M. J. (2012). Przemiany wartości w zmieniającym się społeczeństwie. Debata Edukacyjna, 5, 5–14.

Tereszkiewicz, A. (2022). TikTok – przegląd badań naukowych. Media i Społeczeństwo: Medioznawstwo, Komunikologia, Semiologia, Socjologia Mediów, Media a Pedagogika, 16, 211–230. https://doi.org/10.53052/MiS.2022.16.13 [Dostęp online: 13.10.2025].

Wojciechowska, M. (2018). Wartości młodzieży i jej rodziców. W kręgu refleksji nad edukacją. Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego.

https://www.stickpng.com/es/img/iconos-logotipos-emojis/iconos-des-medios-sociales/pintura-del-logotipo-de-tiktok